

Verslag excursie Ankeveen (Dammerkade), 21 Juni 1953

Het was het fraaist denkbare zomerweer, deze langste dag van het jaar, toen de deelnemers⁻⁾ zich in het stille dorpje Ankeveen voor het afgesproken café verenigden om gezamenlijk de molluskenfauna van de Dammerkade te gaan onderzoeken. Ideaal weer voor het verzamelen van zoetwatermollusken. Vele uren is men hiermede bezig geweest langs de over grote afstanden dichtbegroeide oevers van de Dammerkade, waarvan de toegang schuil gaat achter enkele tuinen en bossages. Aanzienlijke hoeveelheden opgeviste plantenmassa's werden onderzocht, met als resultaat dat in het geheel op zijn minst 35 soorten zoetwatermollusken werden waargenomen, te weten: Bithynia tentaculata, B.leachii, Valvata piscinalis, V.cristata, Viviparus lacustris, Marstoniopsis steinii, Neritina fluviatilis, Planorbis vortex, Pl.vorticulus, Pl.carinatus, Pl.albus, Pl. riparius, Pl.contortus, Pl.crista, Pl.complanatus, Pl.corneus, Lymnaea

⁻⁾de heren Arends, Aten, v.Bruggen, v.Haren, Kuiper, Neuteboom, en introducté, Nieuwenhuis, v.Regteren Altena, Spaink, Stiva, de Wit.

stagnalis, L. palustris, L. ovata, Myxas glutinosa, Physa fontinalis, Dreissena polymorpha, Unio piscinalis, Anodonta spec., Sphaerium corneum, Sph. lacustre, Pisidium nitidum, P. milium, P. hibernicum, P. subtruncatum, P. pulchellum, P. pseudosphaerium, P. obtusale, P. henslowanum, P. moitessierianum.

Marstoniopsis werd zowel op plantenstengels als in het bodenslik levend aangetroffen, doch het talrijkst, in ieder geval het gemakkelijkst te verzamelen, was zij op de hier en daar langs de oever liggende stenen. Hierop werden ook de Neritina's en driehoeksmosseltjes aangetroffen. - Op het verrassende voorkomen van de kleine, nauwelijks 2 mm. lange Pisidium moitessierianum werd reeds gewezen in het verslag van de wetenschappelijke vergadering. (blz. 492). Van deze soort werden drie levende exemplaren verzameld. Zij is een typische vertegenwoordigster van de fauna van grote rivieren. Uit het Utrechts-Noordhollandse plas-sengebied en in een wijde omtrek daarvan was zij nog niet bekend. Zowel geografisch als oecologisch is deze vondst interessant. Ook het voorkomen van Pisidium henslowanum in dit moerasgebied is opmerkelijk. Het is niet onmogelijk, dat deze fluviatiele elementen van de Vecht uit in het gebied zijn doorgedrongen.

Het degelijk uitspoelen van plantenmassa's en modder in een bak met water is - hoe weinig spectaculair het resultaat op het eerste gezicht ook moge schijnen - ook nu weer efficiënter gebleken dan het uitzoeken met de hand. Het is weliswaar een tamelijk tijdrovende bezigheid, want het uitspoelen moet net zo lang gebeuren tot men een residu van vrijwel uitsluitend mollusken overhoudt, doch deze werkwijze stelt zelden teleur. Door een der deelnemers werden zodoende ruim 540 Pisidiums buit gemaakt, het talrijkst in het slootje in het verlengde van de Dammerkade. Het voordeel van het verzamelen van dergelijke grote aantallen is, dat men niet alleen de algemenere soorten in handen krijgt, doch ook die - zoals Pisidium pulchellum, P. hibernicum, P. moitessierianum - welke kwantitatief bijna steeds in de minderheid zijn.

De landmollusken van de Dammerkade waren, zoals te verwachten was, weinig in getal. Tijdens een voorexcursie werden in het moerasbosje aan het einde van de Dammerkade fraaie, typische exemplaren gevonden van Vitrea crystallina, Zonitoides nitidus en Carychium minimum, doch wegens de grote hitte werd dit terrein thans onberoerd gelaten. Op de Dammerkade zelf werden deze soorten vergeefs gezocht. Ook Vertigo's werden niet gevonden, wel een enkele naktslak. Langs de oevers voorts Succinea putris, S. sarsi en S. pfeifferi. De eerste dezer soorten is aan het huisje gemakkelijk van de twee andere te onderscheiden. Succinea sarsi en S. pfeifferi daarentegen zijn, volgens de huidige stand van onze kennis, alleen anatomisch, en wel op grond van de sterk verschillende genitaliën te herkennen. Niet onmogelijk is het echter, dat nauwkeurige waarnemingen aan levende dieren ook conchyologische (kleur van de schelp!) of biologische verschillen zullen opleveren, en misschien zelfs wel veldkenmerken (vorm van de door de schelp heen schijnende weke delen!).

In de namiddag, toen de hoofdstedelijke spes urbi met zwembroek en gitaar bezit kwam nemen van de Dammerkade, heeft het gezelschap zich teruggetrokken achter koele dronken in het café tegenover de kade, waar nog eens nagepraat werd over de ervaringen van de dag. Dat de deelnemers tevreden huiswaarts keerden, is dit keer, als slotzin van een excursieverslag, geen loze gemeenplaats.